

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1626

Cap. VIII. Fiducia obtinendi donum Castitatis: in cuius conseruatione in
medijs tentationibus Omnipotentia diuina mirificè splendet; sicut & in
ingenti pace ac tranquillitate post eas deuictas

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45802](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45802)

CAPVT VIII.

FIDV CIA OBTINENDI DONVM CASTITATIS
*in cuius conseruatione in medijs tentationibus, Omnipotentia diuina mirifice splendet; sicut & in ingenti
 pace ac tranquillitate post eas
 de uictas.*

*Castitas o-
 mnipotenti-
 a Dei mi-
 raculum est.
 Serm. 3. de
 de vig. Na-
 tuitat.*

*Coll. 12. de
 Castitat. c.
 13. 11.
 a 2. Co. 10. 3*

b Exod. 3. 3.

*Deus ani-
 mam ca-
 stam conser-
 uat.
 c Dan. 3. 48
 50. 9.*

PERFECTA CASTITAS, quam Sancti puritate Angelicam vocant, est prodigiota quædam virtus, ac diuina omnipotentia miraculum, ad gloriam Redemptionis Christi; & ad manifestandam gratia eius efficacitatem. Nam, si, teste S. Bernardo, ingens prodigium est, quod Deus diuinam fidem coniunxerit cum humano intellectu, valde aliis propenso, ad inuestigandam rationem omnium, de quibus velit iudicare; non minus mirum Angelicam castitatem cum carne, adeo ad sensuum voluptates propensa coniungere; ita ut ab huiusmodi flammis non vratur. Veritas Calsianus) illud est mirabile opus: hominem carneum carnales affectus in carne positum respuisse; & (vt Apostolus dixit) *in carne ambulantes, secundum carnem militare.* Quod miraculum ait esse ei simile, quod vidit Moyles in rubo; quæ ex omni parte igne circumdata, etsi ardebat, non tamen vrabatur, nec consumebatur. Quod ipse admirans, *b vadam,* inquit, *Et quæ visio hanc magnam, quare non comburatur rubus?* Si esset adamas, aut ferrum non miraret sed quod sit rubus arida, & quæ facile comburi possit; nec tamen consumatur: hoc me rapit in admirationem. Non igitur minus rapit admirationem, quod caro iusti & casti hominis igne carnalium concupiscentiarum circumdata, & quæ adeo facile ab his flammis comburi possit non tamen comburatur; sed suam seruet integritatem, & splendorem, atque si inter flores & rosas versaretur. Sed cessat admiratio, si attendamus, quomodo quemadmodum Deus D. N. cuius omnipotentia res omnes obediunt, etiam in medio rubi conseruans illam à læsione ignis: ita etiam idem Dominus in anima casta, ita eius puritatem conseruans, vt in medio tentationum ignis non comburatur, nec pereat aliquo in eas consensu. Euenit etiã castis, quod tribus illis pueris in fornacem Babylonicam iniectis, *c quos non tetigit ignis, nec quicquam molestia eis intulit,* cum tamen erumpens, *incendens,* quos reperit iuxta fornacem de Chaldeis: descendit enim Angelus Domini, cum illis pueris, aut (vt ipse Nabuchodonosor dixit) quidam *similis filio Dei,* qui eos ab illo incendio liberauit.

HAC igitur ratione existunt casti in carne, quæ instar est fornacis Babylonice, flammis concupiscentiarum, ac tentationum carnalium plena, quas dæmones fouent. Et quamuis hic ignis filios huius sæculi comburit, qui sponte sua, sicut illi Chaldæi, ad ipsum accedunt, & proprio periculo delectantur: non tamen castos comburit, nec ullam eis molestiam infert: eò quod inuiti inter flammam existentes, earum ardoribus strenue resistunt. Quod tamen non prouenit ex virtute ipsius carnis: quæ eadem est in omnibus, & eandem habet in eis propensionem; sed à virtute omnipotentis Dei, mittentis Angelum suum in protectionem Castorum: & ipsemet filius Dei eisdem assistit, vt tueatur; & gratiæ suæ efficacitatem in eis absque periculo, in medijs flammis, conseruandis ostendat.

HÆC est insignis illa promissio Dei, quam refert Isaias his verbis: *dicit Dominus creans te Jacob, & formans te Israel: noli timere, quia redemit te, & vocauit te nomine tuo: meus es tu. Cum transieris per aquas tecum ero, & flamma non operiet te, cum ambulaueris in igne non comburaris, & flamma non ardebit in te, quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, Saluator tuus.* O verba amore plenissima! ô promissiones dulcissimæ! ô tutissima nostræ puritatis, & Castitatis pignora! quis ad eò erit pusillanimis, qui huiusmodi promissis animum non erigat? & quis ad eò diffidens, vt talibus pignoribus non excitetur?

NOLI timere, ô homo, ait qui te creauit & formauit, ego animam tuam ex nihilo creauit; & corpus tuum in matris tuæ visceribus formauit: ad me itaque spectat, vt utrumque in puritate sibi necessaria conseruare, qua ad finem peruenire possint, ad quem vtrumque condidi. *Ego te etiam redemi* precio sanguinis mei; & ab inferni igne, quem eras promeritus eripui: cupioque à tentationibus, quibus impugnaris, liberare: ego enim auxilia tibi sum promeritus, quibus victoriam de eis referas. *Ego te proprio tuo nomine vocauit*: quia nouit te, amo te; & elegi, vt mihi in Castitate, & Sanctitate perfecta seruires. *meus es tu*, idque multis nominibus: es enim factura mea, seruus meus, & per Baptismum factus es filius meus, & honorum meorum hæres; & es in meum obsequium destinatus. meum est corpus tuum, & anima tua cum omnibus facultatibus & sensibus. Ad me spectat, ea conseruare, tueri, ac perficere: quia mea potius sunt, quam tua. Quis est homo, qui domus suæ rationem non habeat; qui si videat, eam aqua aut igne circumdari, non statim accurrat, ad damnum præcauendum ac reparandum? Quamobrem *noli timere*, sed certus esto, quod si transferis per aquas ingentium tribulationum ac tentationum, *tecum ero*, vt non submergaris: sed potius virtutem tribuam, qua possis sicut sanctus

Flamma concupiscentia filios huius sæculi comburit.

d Isai. 43.1. Christi promissio.

1.
Christus creauit nos ex nihilo.

2.
Redempti per Christum.

3.
Deo notis sumus.

4.
Nostra omnia Christi sunt.

eMat. 14. 29

Petrus e *super aquas ambulare*, & omnibus tribulationibus superior esse. Et ambulaueris in igne, non combureris: nam etsi maior esset ac vehementior flammae te comburant. Non enim flamma illa ardebit in te: nam etsi pars animi inferior arserit, superior non ardebit, nec eam aliqua culpa inficiet; ego enim te gratia mea praeferuabo.

NE DEFIDAS, quia ego Dominus Deus tuus omnipotens, volo que tibi remedium; sum enim sanctus, & cupio omnes tales esse; & ex officio mihi incumbit id procurare; sum etiam Saluator tuus, & volo efficacitatem gratiae in eo ostendere, ut à tot periculis te eruum; & absque laesione in tantis ignibus conseruem. Si igitur quando illi te circumdederint, confide magna cum fide dic: *tuus sum ego: saluum me fac*: & ego statim accurrat ut saluem; quia tu es meus, & sub mea te habeo protectione.

Hæc sunt magni Dei nostri promissa, quinque pignoribus innitent, quæ nobis tradit; quod Omnipotentia sua sit nobis auxilium præstitum, ne in luxuriæ flammis pereamus.

§. I. *Divine Omnipotentia prodigia in fauorem Castitatis.*

Colla. 11. c.
10, & 12. §.
Th. 2. 9. 1. §.
2. 1. ex Arist.
7. Ethic.
Duplex a-
lium virgi-
nitatis.

UT AVTEM ab ipso fundamento & radice intelligatur, quam patet clarè ac admirabiliter, quæ hæcenus diximus, gerantur: aduertendum est: virginitatem (ut ait Cassianus quem sequitur S. Thomas) duas habere gradus: alterum imperfectum, & proprium Tyronum & pugnatium: quem Aristoteles proprio nomine continentiam appellauit: eod quod contineant se illi ac frenent, resistentes impotenti passionum suarum impulsui: alterum perfectum, proprium hominum iam consummatorum, quasi triumphum agentium: qui, pugna absolutâ, magna pace fruuntur. hæc pleno ore Castitas appellatur, & puritas Angelica. Primi significantur per Iacob luctatorem; alij per Israellem videntem Deum, quibus facta sunt promissa, proximè insinuata: In primis inchoantur prodigia omnipotentia diuina: in fauorem Castitatis; in alijs eadem perficiuntur, ut facile apparebit in solennibus illis duobus prodigijs à DEO factis in tribus illis pueris fornacis Babylonicæ. Primum fuit statim in initio, cum a missis sunt in medium fornacis virgines cum bracciis suis, & raris, & calcamentis, & vestibus. Et tunc licet ignis à DEO esset propè, ut vincula ipsa combureret: reliquas tamen vestes & corpora non adussit. Quod in tantam admirationem induxit Nabuchodonosorem, ut, quasi extra se positus, dixerit: *Nonne tres viros inuisibilis in medium ignis compeditos, & quomodo ego video quatuor viros subambulantes in medio ignis: o magnum prodigium* (ait S. Hieronymus)

in eum locum.

ardent

ardent vincula, quibus ligati sunt; & vincitorum corpora timens flamma non tangit! comburitur funiculus, quo pedes erant ligati, vt solutis liceret inter flammam liberè deambulare: & tamen nec corpus, nec reliqua vestimenta comburuntur, ne quicquam moleste illis intus ignis. ô rem stupèdam (ait S. Chrysostomus) vinculos soluit flamma, & ipsa a vinculis victa est; mutauit enim uero naturam adolescentulorum Religio: imò quod mirabilius est, non naturam mutauit, sed permanentis natura vim repressit: & corpus indutum, quod alias erat ignis fomentum & esca, ipsum ignem repressit. Hoc fecit omnipotentia Dei, b cuius vox intercidit flammam ignis, ne faciat quidquid potest; sed solum quod prouidentia diuina permittit: ita vt luceat, sed non comburat. & vt ait S. Gregorius: vno eodemq; tempore in obsequio iustorum: & haberet flamma virtutem ad solatium, & non haberet ad tormentum: combussit enim, quod impediebat; non combussit, quod tegebat.

Hoc igitur prodigium facit Deus spiritualitè cum candidatis Castitatis, qui in suis initijs sunt veluti immeriti in fornacem ignis tentationum vehementium. Sed, ex virtute Dei fit, vt hic ignis ardeat quidem, quasi in suburbij, & arcis siue vestibulis carnis: sed non attingit partem animæ superioris, cruciat, sed non occidit; pœnam infligit, sed non adfert culpam; carni est molestus, sed spiritus est utilis: eò quod illustret doceatque Deo fide, sibi autem diffidere; & purificat quasi aurum in conflatório; & nacta occasione, comburit ipsa ligamina, dum passiones & inordinatas propèssiones mortificat illa violentia, quæ adhibetur, dum tentationibus resistitur; & si quid erat superbiæ, aut fiducia propriæ, id ipsum etiam comburit, & consumit, cum tam felici exitu, vt quod Diabolus ad eius perniciem adhibebat, conuertatur in eius commodum: ita vt dicere possit cum Dauide: e dirupisti Domine vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini inuocabo. & tunc impletur quod superius dicebamus: d cum ambulaueris in igne, non comburaris, & flamma non ardebit in te: etsi enim ardebit in carne tua: non tamen in spiritu, qui est optima pars tui: gratiasq; Deo ages cum Ecclesiastico verbis illis: Quæ Ecclesiæ applicat Virginibus. e Confitebor tibi Domine Rex, & colaudabo te Deum Saluatorem meum, quia liberalissime a pressura flamma, qua circumdedit me: & in medio ignis sum estuatus: nam spiritus meus erat liber; & illæsus mansit, etiam si flammæ tentationum carnem meam vexarent.

SEU magnum latet mysterium in eo, quod scriptura ipsa diuina perpendit, cum nullum vestimentorum prædictorum trium puerorum fuisset combustum, nominatim addiderit: f & Sarabala eorum non fuisse immutata, cū enim Sarabala sint, caligæ; significare voluit: ignem tentationū, ob Dei virtutem in eis manentem, non solum corporis & animæ munditiem non inficere, sed neque verecundam nuditatem aperire; nec propositi prioris

Homil. 4.
ad Popul.

b Psal. 28. 7

Li. 3. Dial. 6.
18.

22

23

Corpu castorum affligitur tentationibus, non anima.

e Psal. 115. 17

d Isai. 43. 2.

e Eccl. 1. 14.
& 6.

f Dav. 2. 7.

firmitatem mutare: sed cum totius mundi admiratione recentissimum illud seruare.

2.

g Vers 49.

h Vers 94.

Pugnā
pax sequi-
tur.

i Vers 88.

Coll. 12. c. 11

k Psa. 131. 1.

l Mat. 18. 19

Anima pa-

cifica Chri-

sti habita-

culum est.

m Psa. 75. 1.

ALTERVM prodigium, quod fecit Deus cum tribus pueris, fuit; quod Angelus Domini descendit cum illis in fornacem, & excussit flammam ignis in fornace, & fecerit medium fornacis, quasi ventum roris flantem, ita ut non tetigerit eos omnino ignis, neq; contristerit, nec quidquam molestie intulerit, h nec odor pignus transferit per eos. Vult enim Deus omnipotentiam suam manifestare, dans prodigiosam quandam pacem post pugnā aded crudelem; & magnā serenitatem post tempestatem aded horrendā; remouens ipsum ignē, & aded procul illi excutiēs, vt ab ipsa quoque carne recedat: ita vt, & ipsa tentationes cessent: fœdæ imaginationes euanescant; & voluptatū sensualium motus procul cedant: maneatque totus homo in magna quiete: nec tristitiam aliquam habeat, nec molestiā. Et tunc accedit de cœlo ventus roris diuinarum inspiratum flans, qui passionum ardorem extinguit: simulq; descendit ros deuotionis, & cœlestis solatiū, cor exhilarans, & omnē expellens tristitiā præcedentē. Tunc lætitiæ cantica renouantur, oēs creaturæ conuocantur, & inuitantur ad benedicendū Domino ob collata sibi tot beneficia; & se ipsos mutuo exhortantur, vt milles ipsi benedicant: dicentes cū tribus illis pueris: benedicite Anania, Azaria, & Misael Domino laudate & superexaltate eum in sacra quia eruit nos de inferno, & saluos fecit de manu mortis, & liberauit nos de medio ardentis flammæ, & de medio ignis eruit nos. Tunc incipiunt dulcia cū Angelis colloquia: quia quilibet delectatur conuersari cū sibi simili; & ipsi ad Angelum accedunt, seq; faciunt eorū socios: & ipsemet filius Dei, lubēs descendit ad ipsam fornacē, & arctā cū eis in familiaritatē. Hic (ait Cassianus) repletur, quod dixit Dauid: *ecce quam bonū, & quam iucundum habitare tres in vnum*. Nā caro & spiritus sunt iā sibi conformes, & consentientes: vt spiritus non vexetur, aut molestetur à carne. Et ipse Christus implet illud quod promisit, dicens: *si duo vel tres ex vobis consenserint super terram, de omni re, quacunque petierint, fiet illis a Patre meo, quia ego in medio eorum sum*. Vale enim ipse delectatur habitare in animabus habentibus pacem: iuxta illud Dauidis: *innotus in Iudæa Deus; & in Israel magnū nomē eius. & factus est in palatio eius; & habitatio eius in Sion. Ibi confregit p̄. et̄. arcuū, scutuū gladiū & telum*. Hoc enim significat; quod quāuis Deus notus sit & venerationi habetur apud animas per Iudæam significatas, quæ humili suorum peccatorum confessione sese affligunt; & in lacrymis versantur: in illis tamen, quæ per Israel significantur, & quiete gaudent, quæ ex victoriā hostium suorum sunt assequuta: non solū notus est, sed etiam magnificatus, & vehemēter exaltatus: delectatur enim habitare in eis, quæ strenuē pugnarunt, & ipsius gratia hostiū arma confregerunt; & victoriā, ac pacem, quæ eius est fructus, obtinuerunt.

nuerunt.

nerunt. Et quãuis n̄ Dominus diligit tabernacula Iacob, super omnia tamen illa
(vt idem David ait) diligit portas Sion. Hoc est licet valde diligit luctatores &
pugnaces, continuè gerentes bellum cum passionibus: multò tamen ampli-
us eas diligit, quã suas passiones iam vicerunt, & optata fruuntur pace.

Ex quo fit, vt perfectior gratioꝛque sit Deo Castitas pacifica, quã con-
tinentia pugna: quando scilicet pax in legitima pugna est obtenta. Quod
Sanctus Thomas approbat ac declarat dicens: non semper esse melius, quod
est difficilius, & maiorem adfert dolorem; nec semper esse minus bonum,
quod suauius est, ac facilius: sed respiciendam potius esse originẽ, & causam,
vnde id prouenit. Quod si causa sit naturalis, aut merè exterior: facilitas ex
ea orta imminuit meritum, quare cõplexione frigidus; & ipsa natura horrẽs
eius: odi voluptates; & vbi nō ad sunt earũ occasiones: minus meretur quòd
sit continens; quã qui valde calida est cõplexione; & ad huiusmodi volupta-
tes propensa; & vbi sunt eis potiendi occasiones: quibus tamen omnibus i-
pse resistit, vt castus euadat. Quod si omniũ horũ causa sit spiritualis, pia, &
laude digna: facilitas ex eo proueniens auget meritũ. Quare qui magno spi-
ritus feruore, aut Charitatis magnitudine, aut insigni fortitudine (quã in pu-
gnando adhibuit, sibiq; vim intulit) eò deuenit, vt non sentiat difficultatẽ in
actionibus virtutis; sed potiùs dulcedine quadã afficiatur, magna; pace, ac
tranquillitate in castitate potiatur: multò ampliùs meretur, Deoq; placet,
quã, qui magnas sentit repugnantias ob ignauiam suã in pugnando cõtra
eas. Neque par fuisse, feruentem, ob suauitatem, quam ubi tanquam sui la-
boris præmium comparauit, aliquam iacturam facere; neq; obtenta victo-
ria causa debet esse, cur lucrum imminuatur, sed potiùs, vt augeatur.

§. 2. Facile esse Deo, luxuriosos ac tentatos in castos, & tranquillos ac pacificos
commutare.

Q VAMVIS vera sint quæ diximus: non desunt tamen multi, non solum in-
ter gentiles & hæreticos, sed etiã Christianos, adeò vitio luxuriæ dediti,
& qui toties propriarum concupiscentiarũ flammis vrantur, vt impossibile
sibi iudicent, diu consistere, quin hoc igne comburantur, & in aliquod gra-
ue peccatũ labantur. Alij etiã sunt, nec pauci adeo his tẽtationibus vexati, vt
non possint sibi persuadere, si posse eò peruenire, vt ab eis liberentur, & ca-
stitate pacifica, & Angelica puritate potiantur. Et quãuis ad vtrosq; conuin-
cendos sufficiebant, quæ diximus, de omnipotẽtia Dei: cui (vt S. Bernard. pa-
truo suo valde incredulo dixit) facillimũ est facere quod hominib. est diffi-
cillimũ credere; tamẽ vt omnino sese victos dedãt, vtilissimã quandã doctri-
nã hic ponemus à Cassiano insinuatã, præmittẽdo: de possibilitate, & excel-
lentia virtutũ non debere vitiosos & imperfectos homines iudiciũ ferre ex
eo, qd ipsi in se ipsis experiũtur; aut quod p̄priũ iudiciũ ex ratiocinationib.

n Psal. 86, 2

Castitas
pacifica Deo
gratissima.
2. 2. q. 155.
art. 4. ad 2.

Coll. 12. c. 8.
Imperfecti
homines
de v. rati-
bus iudiciũ
non ferant.

pro-

*Perfecto-
rum iudicio
standum.*

proprie imbecillitati in nitentibus dicat; sed ex eo, quod perfecti & experientia quorum iudicio merito subijcere se debent, cum audiunt; possibile & facile esse, quod ipsi impossibile, aut difficillimum reputabant. Cuiusmodi multa sunt exempla in ipsa natura. si enim rustico alicui diceretur: variis etis mutationibus, ex quadam herba fieri linum adum, & ex rudioris tritici frustulis chartam confici subtilem; & ex quadam massa terrea splendidi vitru, si nihil huiusmodi prius audiuisset, & proprio tantu iudicio vteretur diceret hæc omnia esse impossibilia, & quasi deliria: sed si multi viri grati ei dicerent: se proprijs oculis talia fieri vidisse, non posset is fidem non habere: alioquin inurbanus, & stultus iudicaretur. Quod si ad locum illud duceretur, in quo illa fiunt; proprijs que oculis ea videret: ex vna parte stupesceret, videns aded extraordinarias mutationes posse ab arte fieri: altera autem parte propriam ignorantiam incusaret, ac disceret similia posterum credere. Hunc igitur, in modum rudes in schola virtutum crederent merito debent, diu is: eisdem versatis & exercitatis: cum ex propria experientia testantur: non esse vllum hominem aded carnalem & lasciuum, qui non possit fieri castus; neq; vllum aded tentatum, & oppugnatum, qui possit ad quietem & pacem peruenire. Nam, si ex quadam terrea massa vitru, ars vel ex vnico statu conficere vas vitreum aded pulchrum & purum: quanto facilius diuina omnipotentia poterit diuini sui spiritus habitu, & inspirationis efficacitate carnalem hominem in spiritualem, & terrenum in celestem commutare; & Angelicam castitatem, non habenti communicare. Istra oculis Religiosoru monasteria: inter quos, multos inuenies castissimos, quos gratia diuina per totam vitam a culpa graui præseruat, etiamsi graui sustineant pugnam; & alios multos, qui fruuntur iam suæ victoriæ pace, & maiori multo animi letitia, quod sensuales voluptates repellant, ac reijciunt, quàm homines sæculares habere possint in eisdem procurandis.

Li. 3. Confess. s. u.

EST O memor, quid euenerit S. Augustino dubitanti, an posset seruare castitatem: cui Dominus noster illam ostendit serenam, & non dissolutam, & laetantem, quæ honestè (inquit) blandiebatur, vt vehirem, neque dubitare extendens ad me suscipiendum, & amplectendum pijs manus plenas gregibus bonorum exemplorum. Ibi tot pueri, & puella; ibi iuuentus multa, & omnis ætas, & graues viduæ, & virgines anus; & in omnibus ipsa continentia nequaquam sterilis, sed fecunda mater filiorum gaudiorum de marito Domine. Et irridebat me iustione ex hortatoria, quasi diceret: tu non poteris quod isti & istæ! An vero isti, & istæ in semetipsis possunt ac non in Domino Deo suo? Domine Deus eorum me dedit eis. Quid in te stas, & non stas? projice te securus in eum, noli metuere: non se subtrahet, vt cadas. Projice te securus, excipiet te, & sanabit te. Accipe, inquam, hoc consilium, sicut

illud accepit S. Augustinus, & virile concipe propositū, magno feruore incipiendi pugnare contra tuas tentationes, confidens in Dei Omnipotentia, quæ ad eam te pugnam inuitat, ad maiorem ipsius gloriam. & forte experientis mox cordis tui mutationem, quemadmodum dixit S. Dauid, intra se ipsū; a nōc capi: seruire scilicet Deo. Et statim ita mutatu se sensit, vt adiecerit: *hæc mutatio dextera excelsi; & ob similes mutationes quas in se experiebat, exclamauit alia vice dicens: b: mirabilia sunt opera tua, & anima mea cognoscit nimis.* Quis (ait Cassianus) in se opera Domini non miretur, cū insatiabilem ventris ingluuiem, & sumptuosam gulæ perniciosamq; luxuriam, ita in se viderit fuisse compressam, vt vix ipsum exiguū ac vilissimum cibum ratō, inuitusq; percipiat? Quis nō obstupescat opera Dei, qui illū ignem libidinis, quem naturalem antea, & velut inextinguibilem esse credebat, ita refriguisse præfenserit, vt ne simplici quidem se corporis motu sentiat incitari? Quomodo non virtutem Domini contremiscat, quisque, cum homines quondam diros, atque truculentos, qui ad fumū iracundiæ furorem etiā blandissimis subditorū irritabantur obsequijs, ad tantā transisse viderit lenitatem, vt non solum nullis iā commouentur iniurijs, sed etiā, cū illata fuerint, summa magnanimitate congaudeant? Quis plane non miretur opera Dei ac toto proclamer affectu, *c: quia ego cognoui, quod magnus est Dominus, cū vel se, vel alium quempiā ex rapacissimo liberali; ex prodigo, continentem; ex superbo, humilē; ex delicato ac tenero, squalidū hirsutumq; perspexerit; & egestatē atq; angustia præsentiu rerū etiā voluntariē perferentē? Ista sunt profecto, mira opera Dei, quæ peculiariter animæ Prophetæ similitudine eius mirificæ contēplationis intuitu stupefacta cognoscit. Ista sunt prodigia, quæ posuit super terrā: quæ idē Prophetæ considerans ad admirationē eorum cunctos populos aduocat, dicens: *d: Venite & videte oppræ Dei, quæ posuit prodigia super terrā, auferens bellā vsq; ad finē terræ, arcem conteret, & confringet arma, & scia cōburet ignis.* Quod. n. maius potest esse prodigiū, quam sub momento breuissimo: ex rapacissimis publicanis, Apostolos fieri; ex persecutoribus truculentis, prædicatores Euangelij patientissimos reddi: ita vt eā, quæ perlequebantur fidem, etiā diffusione sui sanguinis propagarent? Ista sunt opera Dei, quæ se quotidie vnā cū Patre operari filius protestatur, dicens; *e: Pater meus vsq; hodie operatur, & ego operor.* De istis operibus Dei beatus Dauid in spiritu canēs: *f: Benediclus, inquit Dominus, Deus Israel, qui facit mirabilia magna solu.* De istis & Amos Prophetæ: *g: Qui facit, inquit, omnia, & conuertit ea, & transmutat in matutinā vmbra mortis.* Hæc omnia Cassianus, aut Abbas potius Cheremon, cuius illa est de Castitate collatio, qui de mirabilibus hisce mutationibus loquebatur tanquā expertus in se & in alijs: Tunc enim erant*

a Psa. 76. 11.

b Psa. 138. 14.
Coll. 12. c. 12

c Psa. 134. 3

d Psa. 459.
In momento
Deus hominem
conuertit.

e Ioan. 5. 17

f Psa. 71. 18.
g Amos. 5. 8
Iuxta Lxx.

Cap. 15.

h Ecc. 11. 73.
1 Tob. 14. 14.

*Castitas
sensim ob-
tinetur.
Li. 1. de Vir-
ginitate ad
Sororem.
Apes sym-
bolum vir-
ginitatis
sunt.*

k Cant. 2. 11.

Li. 3. de Vir.

ad eos frequentes, ut ipse dixerit: lex mensibus obtineri posse perfectam Castitatem à Deo, qui eius ibi tradita documenta seruari. Sed non est, cur Deo tempus præscribamus, sed quisq; faciens suas diligentias, perfectam mutati- nem expectet, quando Deo ita placebit. Nam *h facile* (inquit Ecclesiastica) *est in oculis Dei subito honestare pauperem.* Quod si moram fecerit, non est pugna discedendum, sed cum Sancto Iob dicendum: *i Cunctis diebus, quibus nunc milito exspecto, donec veniat immutatio mea.*

Cum igitur de lege ordinaria perfecta Castitas sensim obtineatur atque de qua ratione, & modo sancti sunt illam consequuti. Quod si eorum exemplum usus fueris, faciens quod illi fecerunt, obtinebis puritatem, quam illi sunt consecuti. Canditati Castitatis, similes esse debent apibus, de quibus S. Ambrosius ait, quod sint symbolum Virginitatis. Nam rore, inquit, pascitur apes nescit concubitus, mella componit &c. sic ergo spiritu volandum tibi est, & aspicendum in singulis, quid fecerint ad eam conservandam; illud quod ipsi colligendum tanquam cælesti rore, quo tuas cupiditates mortifices; tu cor sanctis affectibus dulciores, Attende, quid S. Benedictus fecerit, quid Franciscus, S. Thomas Aquinas, S. Agnes S. Lucia, & alia clarissima Virgines, ac sanctæ: quorum gesta, & supra retulimus, & in posterum referemus. Præ omnibus autem aspicendus est flos excellentissimus sanctissimæ Virginitatis Dominæ nostræ, summaque opinio & æstimatio eius de ipsa virginitate. Sed multo amplius ipsemet Dominus, qui se ipsum appellat, *k florē campi, & huius consualitū:* & perpendes singula verba, quæ in huius virtutis commendatione dixit. Accipe igitur o virga (ait S. Ambrosius) alas quasi apes, non corpus sed spiritus: ut supra vitia carnisque, passiones auoles; eoque pertinias, ut Christo coniungaris, qui habitat in excelsis, & humilia respicit, cuius pulchritudo est tanquam cedrus montis Libani; & tantæ celsitatis, ut eum radices iaciat in terra culmine ipso pertingit ac cælum. Inuenies etiã hunc florē in profundis humilitatis vallibus: si cum cordis humilitate illum qua fueris; & in hortis conclusionum tuorum desideriorum. Attende, quod Apes ore suo colligat mel, & eodem ore componat: verba, n. virginis pura esse debet sincera, graua, & modestè composita: cuius operum fructus alieni omnino esse debet ab omni amaritudine: pleni verò omni dulcedine: ut sint multis viles; siquidē nō tibi soli in botibus, sed in comune multorum boni. Hæc S. Ambrosius, qui in alio loco addit, quod quædam pedibus apprehendunt, qui sunt illis tanquam saburra, & à tempestate huc illucque pellantur: ita ne castitas tua à retentionum ventis periclitetur, saburrare te oportet cognitione eius, quod ex te ipso habes: cōsiderata, ut dictum est, tua inbecillitate & mutabilitate; arripiendo pedibus

tuorum affectum lapidē viam Christam D. N. cuius virtute fortitudinem induent & constantiam in castitate, quam ad eius gloriam intendis.

CONFIRMEMVS prædictā admirabili quodam casu, qui euenit S. Bernardo cum quodam Gallo Nobili ad eodē luxuria vitio dedito, vt ne vel vnicum diē cōtinere se posset. cumq; omnibus, quas eū sanctus adferebat rationibus, respōderet: se non posse. Tandē die quadam sanctus dixit ei: Si nō vis facere pacem cum Deo, saltem treugas trium dierum facias, tanto tēpore à tuo peccato pro Dei amore abstinendo. Quod ipse annuit, & cōpleuit. Quibus cōpletis ait ad eum iterū Sanctus: alijs tribus diebus iterum abstine, pro amore B. Mariae, quod & fecit. Et hoc facto dixit ei sanctus tertio: Alijs tribus diebus abstine, pro amore omnium Sanctorū quibus cōtinenter transfursis, venit ille ad sanctum, dicens: Nolo tantummodo treugam cū Deo facere, sed & pacem perennem. Cōuersus igitur ex toto corde ad Deum, reliquum vitæ suæ tempus bene & castē peregit. Ex quo apparet non debere te fiduciam abijcere vincendi prauam tuam consuetudinem etiam inueteratam, valdeque radicatam, Si enim feceris, quod in te est; etiamsi modicum illud sit: omnipotentia Dei commutabit cor tuum, euellet prauam consuetudinem, pacemque tribuet perpetuam cum insigni victoria.

CAPVT IX.

PRVDENTIA IN DIGNOSCENDIS VINCENDISQUE occultis tentationibus contra castitatem; & cautela in agendo cum viris & feminis; & in moderandis affectibus.

VAMVS in omnibus animæ negotijs tractandis debeant Christiani (iuxta monitum Saluatoris) esse a prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba, sicut in præcedenti tomo est explicatū: in procuranda tamen castitate idem monitum est maioris momenti: anima enim casta, & pura ac simplex sicut columba, nisi prudentiam simul & astutiam habeat serpētis, facillē decipietur ab ipso serpēte infernali: qui etsi in tentationibus omnis generis vitiorum, & contra omnes virtutes valde sit astutus; in ijs tamē, quibus oppugnat castitatē est astutissimus, mille enim artibus & laruis tegit luxurię fœditatem, vt Castitas insensibiliter, & imperceptibiliter laedatur ac destruat. Quamobrē Apostolus, cum Corinthijs dixisset: Respondi vos vni viro Virgine castā exhibere Christo: statim subiecit verba, quæ superius retulimus: Timeo autem, ne sicut serpens Euam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, & excuant a simplicitate, quæ est in Christo. Atque si dixisset: ne existimetis, vos omnino esse leucos, ob sponsalia inter animas vestras & Christum celebrata: Sathanas enim, qui Euam in paradiso seduxit, facillē poterit vos etiam Virgines, & in Ecclesiæ paradiso existentes, decipere. Nam sicut tunc loquutus est,

S. Bernardus
in speculo
magno exē-
plo, verbo
consuetudo:
exemplo. 4.

2 Mar. 10, 16
Tract. 3. 6. 7

Prudentia
serpentum
necessaria
castis.

Cap. 7.
2. Cor. 11. 2